

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2CdoR/5/2024
Identifikačné číslo spisu:	5119207196
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5119207196.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Vieri Nevedelovej a Mgr. Kataríny Katkovej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: U. T., narodenú J., O. a Z. T., narodenú J., O., zast. kolíznym opatrovníkom - Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline, deti rodičov: matky G. T., narodenej J., O. a otca F. T., narodeného J., I., zast. V4 JURISTIC group, s. r. o., Bratislava, Furdekova 16, o návrhu matky na určenie školského zariadenia a v konaní o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 37P/126/2019, o dovolaní otca maloletých proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 13. decembra 2023 sp. zn. 13CoP/46/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. júla 2023 č. k. 37P/126/2019-764, výrokom I. udelil súhlas za otca so žiadosťou o prijatie mal. U. a mal. Z. do Základnej školy D. so sídlom U.; výrokom II. maloletú Z. zveril do osobnej starostlivosti matky; výrokom III. otca zaviazal prispievať na výživu mal. Z. mesačne sumou 140 eur k rukám matky vždy do 15. dňa mesiaca vopred s účinnosťou od 1. septembra 2023; výrokom IV. vymedzil oprávnenie otca stretávať sa s mal. Z. prvé tri celé víkendy v mesiaci - piatok, sobota, nedeľa od piatka od 17.00 hod., kedy dieťa prevezme v mieste bydliska matky, do nedele do 18.00 hod., kedy dieťa odovzdá matke v mieste bydliska matky; výrok V. uvedená všeobecná úprava styku sa neuplatní v čase vianočných a novoročných sviatkov, jarných prázdnin, veľkonočných sviatkov, letných prázdnin, kedy bude otec oprávnený stretávať sa mal. Z. nasledovne: - počas vianočných a novoročných sviatkov v nepárnom roku od 24. decembra od 9.00 hod. do 30. decembra do 18.00 hod. a v párnom roku od 31. decembra od 9.00 hod. do 6. januára nasledujúceho kalendárneho roka do 18.00 hod., - počas jarných prázdnin v každom kalendárnom roku od pondelka od 9.00 hod. do nedele do 18.00 hod., - počas veľkonočných sviatkov v párnom roku od štvrtka pred Veľkou nocou od 9.00 hod. do utorka po Veľkonočnom pondelku do 18.00 hod., - počas letných prázdnin v každom kalendárnom roku od 1. júla do 15. júla a

od 1. augusta do 15. augusta; výrok VI. pokiaľ sa týka osobitnej úpravy styku, otec v čase začatia styku mal. Z. prevezme od matky v mieste trvalého bydliska matky a po skončení mal. Z. odovzdá matke v mieste trvalého bydliska otca; výrokom VII. matku zaviazal mal. Z. na styk s otcom v stanovený čas riadne pripraviť; výrok VIII. výrok I. je predbežne vykonateľný doručením rozsudku; výrok IX. výroky II. - VII. sú predbežne vykonateľné od 1. septembra 2023; výrokom X. zmenil rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 37P/126/2019-495 z 15. júna 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 7CoP/55/2022-643 z 1. marca 2023 v časti osobnej starostlivosti o mal. Z. v časti úpravy vyživovacej povinnosti na mal. Z. a v časti styku otca s mal. Z.; výrokom XI. žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 35, § 25 ods. 1, 2, § 26, § 62 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine, keď konštatoval, že po tom, čo matka z dôvodu riešenia svojej bytovej situácie zmenila trvalé bydlisko, je v záujme maloletých detí, aby navštevovali spoločnú Základnú školu vo X.. Prihliadol na stanovisko maloletých detí, ako i na vyjadrenie kolízneho opatrovníka, z ktorých mal preukázané, že maloletá U. lepšie znáša zmenenú situáciu, nemá problém prispôbiť sa novému kolektívu a sama vyjadrila záujem chodiť do Základnej školy vo X.. Pre maloletú Z., ktorá sa v novom prostredí zatiaľ nesocializovala, bude oporou, ak bude so sestrou dochádzať do jednej školy, je skôr introvertom a z toho dôvodu má problém socializovať sa a nájsť si nových kamarátov. Na túto situáciu si bude musieť zvykať a práve prítomnosť sestry v rovnakom prostredí jej v tomto smere pomôže. Po skončení vyučovania môže byť v okruhu kamarátov tvorených jej spolužiakmi, nakoľko je veľký predpoklad, že deti v jej veku bývajúce v O. budú chodiť do školy do X.. V prípade, ak by navštevovala školu v K. (iný kolektív spolužiakov), ťažšie by sa socializovala v mieste nového bydliska. Dôvodom, pre ktorý súd zvolil Základnú školu vo X., je aj dĺžka cesty z I. do K. (cca 1 hodina), ktorú by maloletá musela v čase, keď je u otca absolvovať denne dvakrát. Otec v tomto smere nezaručil zabezpečenie dopravy maloletej Z. do školy do X., uviedol, že by sa snažil, aby táto bola zabezpečená, pričom zmienosť jeho pracovnej doby mu neumožňuje maloletú Z. vždy do školy zaviesť aj odviesť, nezaručil ani, že by vždy tento odvoz zabezpečil niekto iný z jeho rodiny. Zmena miesta bydliska matky a maloletých, ako i zmena školského zariadenia zároveň ovplyvnili aj faktickú realizáciu striedavej osobnej starostlivosti k maloletej Z., kedy by podľa názoru súdu prvej inštancie bolo pre maloletú Z. časovo náročné a neprimerane zaťažujúce cestovať v dvoch týždňoch v mesiaci do školy vo X. z I., t. j. z miesta bydliska otca, a preto súd pristúpil i k zmene striedavej osobnej starostlivosti a zveril maloletú Z. do osobnej starostlivosti matky. Pri určení výšky výživného vychádzal z toho, že naposledy bola výška výživného maloletej Z. určovaná pred rokom, pričom aj podľa vyjadrení rodičov k podstatnej zmene u maloletej Z., ako aj u rodičov nedošlo. Prihliadol však na skutočnosť, že otec sa bude podieľať na výžive maloletej Z. aj počas doby, kedy sa bude realizovať styk s otcom, ako i na to, že mu vzniknú výdavky spojené s vyzdvihovaním maloletej Z. a jej vrátením matke v rámci bežného styku.

1.2. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie vychádzal z ustanovenia § 52 Civilného mimosporového poriadku zák. č. 161/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie otca rozhodol rozsudkom z 13. decembra 2023 č. k. 13CoP/46/2023-843 tak, že prvým výrokom v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil rozsudok okresného súdu s tým, že týmto dochádza k zmene rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 37P/126/2019-495 z 15. júna 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 7CoP/55/2022-643 z 22. februára 2023 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 7CoP/55/2022-658 z 1. marca 2023 a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Podľa odvolacieho súdu postupoval súd prvej inštancie správne, keď na základe návrhu rodičov po tom, čo matka zmenila trvalé bydlisko, rozhodoval o vhodnom školskom zariadení pre maloleté deti (matka navrhovala Základnú školu vo X., otec školské zariadenie v rámci Mesta K.), a tým i nahradení súhlasu toho-ktorého z rodičov k zápisu detí na základnú školskú dochádzku. V tomto smere vykonal vo veci i dostatočné dokazovanie a vyvodil z neho správny záver, keď udelil súhlas za otca ku žiadosti o prijatie maloletých detí do Základnej školy D. so sídlom U.. Svoje rozhodnutie v tejto časti i náležitým spôsobom odôvodnil v odsekoch 35. až 39. odôvodnenia rozsudku, v ktorých dôvodoch je zrejmé, na ktoré skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol, i to, akými úvahami sa riadil.

2.2. Súd prvej inštancie postupoval správne i v tom, keď s prihliadnutím na zmenu pomerov na strane

účastníkov vyvolanú najmä zmenou trvalého bydliska matky, rozhodoval o úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom a zmenil výchovné prostredie u maloletej Z. tak, že ju zveril do osobnej starostlivosti matky. Odvolací súd v súlade s názorom súdu prvej inštancie nepovažoval striedavú starostlivosť u maloletej Z. v súčasnosti za vhodnú. Aj keď obaja rodičia majú vytvorené vhodné podmienky na výchovu maloletého dieťaťa a majú k nemu dobrý vzťah, samotná schopnosť rodiča zabezpečiť starostlivosť o dieťa, ani dobrý vzťah dieťaťa k rodičovi nepostačuje na záver o vhodnosti striedavej starostlivosti rodičov. Tu je potrebné prihliadnuť i na situáciu, kedy obe maloleté deti sa budú musieť v prvom rade prispôbiť novému prostrediu a novým okolnostiam súvisiacim s návštevou školského zariadenia a striedanie domácností v takejto situácii by mohlo nepriaznivo vplyvať na ďalší vývoj maloletej Z.. Pri striedavej starostlivosti je potrebné, aby rodičia spolu komunikovali, a to nielen pri odovzdávaní dieťaťa, ale o jeho výchove, mimoškolských aktivitách, zdravotnom stave, trávení voľného času a vôbec o všetkých záležitostiach, ktoré s výchovou súvisia. Inštitút striedavej výchovy (tak, ako to napokon konštatuje i Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 4CdoR/13/20213) nemôže existovať tam, kde partneri spolu nekomunikujú, poprípade sú v konflikte.

2.3. Na druhej strane odvolací súd prihliadol i na práva rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti v tom, aby sa mohol primeraným spôsobom podieľať na výchove a ďalšom rozvoji osobnosti maloletej (tak, ako to vyplýva aj z rozhodnutia súdu prvej inštancie), čoho odrazom je úprava styku tak, ako ju upravil i súd prvej inštancie, a táto je i podľa názoru odvolacieho súdu v súčasnej dobe primeraná a postačuje na to, aby sa otec mohol podieľať primeraným spôsobom i na výchove maloletej Z..

2.4. Pokiaľ išlo o rozsah vyživovacej povinnosti zo strany otca k maloletej Z., aj v tejto časti sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku tak, ako to súd prvej inštancie odôvodnil v odseku 43. odôvodnenia, a preto aj v tejto časti napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. Od poslednej úpravy výživného aj podľa názoru odvolacieho súdu prakticky nedošlo k žiadnej zmene pomerov medzi účastníkmi, ale prihliadajúc na rozsah úpravy styku otca s maloletou Z., považoval i odvolací súd výšku výživného v sume 140 eur za primeranú, postačujúcu na pokrytie potrieb maloletej Z. v súčasnosti.

2.5. Prihliadajúc na situáciu, ktorá vznikla v súvislosti s nástupom detí do základnej školy, považoval odvolací súd za správny postup súdu prvej inštancie i v tom, keď vo výrokoch VIII. a IX. vyslovil predbežnú vykonateľnosť rozhodnutia, a preto aj v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Nerozhodoval o návrhu otca na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku. Výrok o predbežnej vykonateľnosti sa považuje za uznesenie, voči ktorému je odvolanie prípustné, a preto tak, ako je vyššie uvedené, touto námietkou sa odvolací súd zaoberal v rámci odvolacieho konania (odklad vykonateľnosti v takomto prípade by si účastník mohol uplatniť v rámci konania o výkon rozhodnutia).

2.6. O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 CMP s použitím ustanovenia § 396 CMP.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal otec maloletých (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

3.1. Odvolací súd rozhodol bez akéhokoľvek vykonania dokazovania, čo malo za následok určitú mieru arbitrárnosti, nakoľko nedostatočným zistením skutkového stavu veci sa odvolací súd neoboznámil s tým, že matka maloletých sa podľa posledných informácií opätovne presťahovala - zmenila trvalé bydlisko, čo zároveň znamenalo aj už v poradí šieste sťahovanie maloletých.

3.2. Za predpokladu, že by bol odvolací súd vykonal dokazovanie (napr. výsluchom), mohlo dôjsť k adekvátnemu zohľadneniu tejto skutočnosti a predchádzalo by sa vzniku komplikácií, ktoré spôsobuje najmä časté sťahovanie maloletým deťom. Dôvodom sťahovania nie je správanie otca, ale príčinou sú neúspešné pokusy matky o nadviazanie vzťahu s inými mužmi. Dovolateľ ponechal na uvážení dovolacieho súdu, či frekvencia zmeny partnerov matky maloletých nespôsobuje ohrozenie tak mravnej výchovy práve maloletých detí, čo môže skomplikovať zdravý psychický vývin maloletých detí.

3.3. Odvolací súd vôbec nereflektoval na potreby maloletých detí, a opomenul aj to, že negatívnym spôsobom zasiahol do vzťahu otca s maloletými deťmi, najmä keď neprimerane zohľadnil záujmy matky. Čo môže byť v rozpore s rozsudkom najvyššieho súdu 5Cdo/53/2021. Dieťa potrebuje prítomnosť a starostlivosť obidvoch rodičov. Každé dieťa má právo na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávného osobného styku s obidvoma rodičmi.

3.4. Keďže nebolo preukázané, že je v rozpore so záujmami maloletých detí udržiavať osobný kontakt s oboma rodičmi v rovnakom rozsahu, je priam nepochopiteľné zrušenie osobnej striedavej starostlivosti u

maloletěj Z. iba s odôvodnením, že cestovanie by spôsobovalo záťaž pre maloletú. Zrušenie asistovaného stretávania sa otca s maloletou U. najmä za tých skutočností, že otec súhlasil s úhradou nákladov za toto asistované stretávanie, považuje za neprimerané zasahovanie do vzťahu s otcom, čím opätovne mohlo dôjsť k zhoršeniu ich vzťahov, a zmareniu účelu už uskutočnených stretnutí. Evidentný pozitívny vplyv asistovaného stretávania medzi otcom/dovolatelom a maloletou U. bol konštatovaný aj v samotných správach z poradensko-psychologického procesu.

3.5. Dovolateľ poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 56/2017 z 19. januára 2017 uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu.

3.6. Dovolateľ má za to, že súd mal nepochybne preukázané splnenie podmienok na zmenu zverenia v zmysle § 25 ods. 4 Zákona o rodine, ale aj odôvodnený záver, že v záujme maloletých je, aby do budúcnosti zabezpečoval ich výchovu a starostlivosť aj otec, ktorý má momentálne lepšie osobnostné predpoklady pre ich výchovu, uznáva pozíciu matky v živote ich detí, je pre ne schopný vytvoriť nielen stabilné a podnetné výchovné prostredie, ale zabezpečiť výchovu zodpovedajúcu morálnym a spoločenským hodnotám, a to najmä bez ich negatívneho ovplyvňovania.

3.7. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ poukazuje na konštatovanie odvolacieho súdu „Neustála výmena prostredia, v ktorom dieťa vyrastá, môže mať okrem pozitívnych vplyvov aj negatívny vplyv, keďže dieťa si takouto formou výchovy berie ako vzor do života, a pri niektorých povahách detí sa táto nejednotnosť, resp. nestálosť prostredia môže odraziť aj na ich psychickom vývine.“ zdôraznil, že uvedené je v zjavnom rozpore so skutkovým stavom prejednáwanej veci a záujmami maloletých detí. Je namieste poukázať aj na to, že vyššie uvedené konštatovanie (o negatívnom vplyve častých zmien prostredia), s ktorým sa stotožňuje aj dovolateľ, žiaľ nebolo prenesené a správne aplikované do napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Skutočnosť častých zmien bydliska práve matky maloletých (v poradi už šiesta zmena za pomerne krátke obdobie), ako aj na to, že odvolací súd vôbec nereflektoval na vytknutú skutočnosť uvedenú už v odvolaní v súvislosti s bodom č. 19. odôvodnenia rozsudku okresného súdu, kde sa kolízna opatrovníčka vyjadrila iba k možnému ovplyvňovaniu matkou u maloletěj Z., ale na poukázané ovplyvňovanie U. nereagovala. Práve maloletá Martinka potrebovala asistované stretávanie pri styku s otcom, a práve ona mala byť ovplyvňovaná matkou. Pričom dovolateľ poukázal aj na to, že bod odôvodnenia č. 19 začína nasledovne, cit.: „Kolízny opatrovník vykonal šetrenie u matky, pohovor s mal. U.“ Vyjadrenie kolíznej opatrovníčky sa z uvedeného dôvodu javí ako zmätočné a nepreskúmateľné.

3.8. Prvostupňový a odvolací súd neprihliadal na vytvorené citové väzby otca k maloletým deťom, ich vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a nerešpektoval zachovanie rovnocenného a rovnoprávného styku s obidvoma rodičmi z dôvodu, že cesta maloletěj z I. má trvať takmer jednu hodinu (viď bod č. 36. odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa), prípadne z dôvodu, aby maloleté navštevovali rovnaké školské zariadenie (bod č. 38. a 39., resp. č. 42.). Podľa názoru dovolateľa, odvolací súd mal prihliadať na už existujúce citové väzby a záujmy dieťaťa, mal ponechať striedavú osobnú starostlivosť u maloletěj Z. a snažiť sa o zlepšenie vzťahu maloletěj U. s jej otcom.

3.9. Navrhoval, aby dovolací súd rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a dovolateľovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Matka maloletých k dovolaniu otca uviedla, že považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za správne a navrhla ponechať rozhodnutie odvolacieho súdu tak, ako bolo rozhodnuté.

5. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu otca nevyjadril.

6. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa od 1. júla 2016 riadia ustanoveniami Civilného mimosporového poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní, „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania v tejto veci; prípustnosť dovolania dovolateľa bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. V danom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. V danom prípade dovolateľ zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP opieral o výhrady voči dokazovaniu a zisteniu skutočného stavu veci. Z obsahu dovolania (§ 124 CSP) vyplýva aj námietka nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu.

12. Pokiaľ mal dovolateľ výhrady voči dokazovaniu a vytýkal nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nesprávnosť v hodnotení výsledkov dokazovania, či neúplne a nedostatočne zistený skutočný stav veci, dovolací súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutočného stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

12.1. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutočného (skutkového) stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutočného (skutkového) stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

12.2. Dovolací súd zdôrazňuje, že jedným zo základných atribútov rozhodovania v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania (sporového aj nespornového) je, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP). Ku dňu vyhlásenia rozsudku teda musí byť ustálený jeho skutkový aj právny základ, existujúci v danom čase. Prípadné zmeny tohto stavu, ktoré ešte nenastali, nemôžu spätne (napr. v dovolacom konaní) meniť pohľad na správnosť rozsudku v čase jeho vyhlásenia. Výnimkou nie je ani rozhodnutie súdu o výkone rodičovských práv a povinností, pri ktorom však hmotnoprávna úprava umožňuje zmenu rozsudku v prípade podstatnej zmeny okolností, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutočného stavu veci v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých.

12.3. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ odvodzuje nedostatky v dokazovaní a zistení skutočného stavu odvolacím súdom od toho, že malo podľa jeho informácií dôjsť k opätovnému presťahovaniu

matky maloletých, ktorú skutočnosť odvolací súd nezohľadnil. K uvedenej dovolacej námietke matka maloletých vo svojom vyjadrení k dovolaniu z 18. marca 2024 (č. l. 877 a nasl. spisu) uviedla „Áno, chcem súdu potvrdiť informáciu, že bohužiaľ sme sa museli presťahovať. ... Mám prenajaté 1. podlažie rodinného domu v O..“ V tejto spojitosti k svojmu ďalšiemu vyjadreniu zo 7. apríla 2024 pripojila matka maloletých aj nájomnú zmluvu z 15. novembra 2023. V prvom rade dovolací súd upozorňuje, že došlo k presťahovaniu matky maloletých v rámci Obce O., preto táto skutočnosť sa javí ako nepodstatná, nakoľko predmetom pojednávanej veci je určenie školského zariadenia, ktoré majú maloleté navštevovať vo X., a východiskovou obcou, z ktorej mali maloleté navštevovať školské zariadenie vo X., bola na základe návrhu matky Obec O.. Ďalej k uvedenému dovolací súd poznamenáva, že predmetná nájomná zmluva bola doručená matkou maloletých do súdneho spisu v priebehu dovolacieho konania, teda až po rozhodnutí odvolacieho súdu a je otáznosť, či predmetná skutková okolnosť bola zistiteľná odvolacím súdom v čase rozhodovania, keďže uzavretie zmluvy, ako aj jej oboznámenie bolo v autonómnej sfére matky maloletých. V tejto spojitosti dovolací súd zdôrazňuje, že vzhľadom na dynamiku vývoja medziludských vzťahov - účastníkov konania a z toho plynúcich skutočností potenciálne významných pre konanie, nie je možné zo strany súdu predvídať takéto skutočnosti, zároveň objektívne nemožno od súdu požadovať „preventívne“ zisťovanie skutočností, ktoré aj keď nastali, súd sa o nich mohol dozvedieť v čase rozhodovania len od účastníkov konania na základe ich vôle informovať odvolací súd. Inými slovami, v posudzovanom prípade zo spisu nevyplývajú skutočnosti odôvodňujúce pochybnosti, že odvolací súd ne/mal k dispozícii informácie o zmene pobytu matky maloletých a v tejto spojitosti došlo k pochybeniu v zistení skutočného stavu, čo nakoniec nerozporuje ani dovolateľ.

12.4. Podľa názoru dovolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje závery prijaté súdmi nižšej inštancie (súdom prvej inštancie, aj súdom odvolacím). Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že zistený skutočný stav veci vyplynul z preukázaných relevantných skutkových okolností danej veci, ktoré boli náležite vyhodnotené v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z § 191 CSP, jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti. V predmetnej veci dovolací súd nezistil v postupe súdov nižších inštancií pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia predstavujúce porušenie práva otca na spravodlivý súdny proces.

12.5. Samotná skutočnosť, že dovolateľ sa nestotožňuje s dokazovaním a spôsobom vyhodnotenia vykonaných dôkazov, nemôže bez ďalšieho viesť k záveru, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 98/97).

13. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní ďalej vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP opieral o námietku nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu, k uvedenému dovolací súd uvádza, že aj keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo.

14. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

15. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných

skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

18. Pokiaľ dovolateľ namietal nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho a okresného súdu, keď dostatočným a presvedčivým spôsobom neuviedli, na základe čoho dospeli k záveru o potrebe zásahov do zrušenia osobnej starostlivosti a iba konštatovali záujmy maloletej Z. vo vzťahu k jej sestre U., dovolací súd vo väzbe na body 13. až 17. tohto rozhodnutia uvádza, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite, či nepresvedčivo neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil záujem maloletých a odvolaciu argumentáciu otca maloletých, resp. odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti (nepreskúmateľnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP, a v tomto rozsahu sa aj stotožnil s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Treba mať na pamäti, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva otca na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania otca maloletých (dovolateľa), zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov účastníkov konania, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne v časti udelení súhlasu za otca maloletých ku žiadosti o prijatie maloletých detí do základnej školy vo X. s ohľadom na zmenu trvalého bydliska matky maloletých a odôvodnené potreby maloletých. V nadväznosti na uvedenú zmenu pomerov na strane účastníkov považoval za vecne správne rozhodnutie

okresného súdu v časti úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom komplexne posudzujúc pomery účastníkov konania, ktoré majú vplyv na starostlivosť o maloleté deti a hlavne rešpektujú záujem maloletých detí ako prvoradé hľadisko pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa maloletých detí týkajú. K čomu na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 11. až 18.), ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie (body 33. až 45.) v kompletizujúcej jednote, nevyplýva nepreskúmateľnosť, rozpornosť, ani nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

18.1. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia (bod 33. rozsudku okresného súdu) uviedol, že: Manželstvo rodičov mal. U. a mal. Z. bolo rozvedené, pričom boli upravené rodičovské práva a povinnosti k maloletým deťom na čas po rozvoze. Pokiaľ sa týka formy osobnej starostlivosti, mal. U. je v osobnej starostlivosti matky a mal. Z. v striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. V čase rozhodovania o týchto formách osobnej starostlivosti otec maloletých býval vo I. a matka v E.. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že sa zmenili pomery. Od januára 2023 matka seba a maloleté deti prihlásila k trvalému pobytu v Obci O.. Uvedená skutočnosť veľmi zásadne ovplyvňuje doterajší spôsob výkonu osobnej starostlivosti o maloleté deti, nakoľko je spojená aj s otázkou školského zariadenia, ktoré maloleté deti po zmene trvalého bydliska budú navštevovať, pričom medzi rodičmi nedošlo k dohode o tejto podstatnej otázke. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd, vychádzajúc z doterajšieho stavu s ohľadom na zmenu pomerov pri posudzovaní návrhu matky na udelenie súhlasu za otca s prihlásením maloletých do základnej školy vo X., zvažoval všetky možnosti, a to predovšetkým z hľadiska najlepšieho záujmu maloletých detí, pričom v ďalších bodoch 35. až 40. sa zaoberal rôznymi možnosťami návštevy školského zariadenia maloletými. V bodoch 41. a 42. svojho rozhodnutia konštatoval, že zmena skutkovej situácie ohľadom školského zariadenia ovplyvňuje aj realizáciu osobnej starostlivosti o maloleté, pričom zohľadnil najlepší záujem maloletých s prihliadnutím na školskú dochádzku a na súrodenecké väzby.

18.2. Nadväzujúce odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v časti o zverení maloletých do osobnej starostlivosti matky s ohľadom na zmenu pomerov, keď zdôraznil, že je potrebné prihliadnuť na situáciu, kedy obe maloleté deti sa budú musieť v prvom rade prispôbiť novému prostrediu a novým okolnostiam súvisiacim s návštevou školského zariadenia, zároveň na druhej strane odvolací súd prihliadol i na práva rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti v tom, aby sa mohol primeraným spôsobom podieľať na výchove a ďalšom rozvoji osobnosti maloletej (tak, ako to vyplýva aj z rozhodnutia súdu prvej inštancie), čoho odrazom je úprava styku tak, ako ju upravil i súd prvej inštancie, a táto je i podľa názoru odvolacieho súdu v súčasnej dobe primeraná (bližšie pozri bod 11. až 16. rozhodnutia odvolacieho súdu).

18.3. Pokiaľ dovolateľ citoval bod 14. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu „Neustála výmena prostredia, v ktorom dieťa vyrastá, môže mať okrem pozitívnych vplyvov aj negatívny vplyv, keďže dieťa si takúto formu výchovy berie ako vzor do života, a pri niektorých povahách detí sa táto nejednoduchosť, resp. nestálosť prostredia môže odraziť aj na ich psychickom vývine.“ pričom zdôrazňoval, že konštatovanie o negatívnom vplyve častých zmien prostredia, s ktorým sa stotožňuje aj dovolateľ, nebolo prenesené a správne aplikované do napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že ak predmetnou námietkou mienil dovolateľ poukázať na vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, predmetný citovaný text bodu 14. odôvodnenia interpretuje dovolateľ účelovo a izolovane vo vzťahu k skutočnosti o početnom sťahovaní matky maloletých, ktorú skutočnosť navyše ani v priebehu odvolacieho konania nenamietal.

18.3.1. Bod 14. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu sa v celom jeho kontexte a aj kontexte odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho a okresného súdu ako celku dotýka striedavej osobnej starostlivosti a vplyvu takejto formy výkonu práv a povinností rodičov vo vzťahu k navštevovaniu školského zariadenia maloletými a častým zmenám prostredia medzi domácnosťami rodičov maloletých. Nesprávny je preto otcom maloletých podsúvaný záver, o zmätočnosti bodu 14. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, či vôbec jeho rozpornosť ako celku.

18.4. Dovolať v rámci nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu tiež vytýkal, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho odvolacou námietkou k bodu 19. odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu, že kolízna opatrovníčka podľa názoru otca úmyselne podsúva myšlienku, že

manipulácia nemala prebiehať vo vzťahu k maloletej Tatiane. K čomu v dovolaní otec uvádza, že vyjadrenie kolíznej opatrovníčky sa javí ako zmätočné a nepreskúmateľné. K uvedeným námietkam dovolateľa dovolací súd upozorňuje, že povinnosťou súdu v opravnom (odvolacom) konaní nie je reagovať na všetky námietky, ktoré vo svojom procesnom úkone uvedie strana sporu. Súd v opravnom konaní je povinný sa zaoberať iba podstatnými námietkami a pokiaľ otec maloletých neuviedol relevantné skutočnosti k otázke spochybnenia záverov súdu prvej inštancie, nebolo potrebné sa všetkými jeho námietkami podrobne zaoberať tak, ako si to predstavoval. V tejto súvislosti dovolací súd k námietkam dovolateľa zdôrazňuje, že úlohou súdu nie je posudzovať, či zápisnice a tvrdenia z výsluchov uskutočnených kolíznou opatrovníčkou majú zmätočný alebo nepreskúmateľný charakter (ide o dôkazy súdmi vyhodnotené komplexne), preto ak sa predmetnými námietkami odvolací súd nevysporiadal, nedošlo k zásahu do práv dovolateľa takého charakteru, aby bolo možné konštatovať porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

18.5. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré otec uvádzal v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom dostatočného odôvodnenia, pretože uvedené nezistil. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

19. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolateľ neopodstatnene namietal zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v takej miere, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie otca maloletých ako nedôvodné v zmysle § 448 CSP zamietol.

20. Dovolateľ uplatnil aj dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

21. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázku procesnoprávnú, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

21.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácii na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

22. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, posudzujúc dovolanie otca maloletých v rozumnej miere podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a v snahe autenticky porozumieť jeho textu ako celku (viď nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) dospel dovolací súd k záveru, že sám dovolateľ k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neformuloval zákonným spôsobom v rámci svojich námietok žiadnu právnu otázku a zároveň z argumentácie dovolateľa nie je možné žiadnu právnu otázku odvodiť, pretože dovolateľ len uviedol, že v záujme maloletých je, aby do budúcnosti zabezpečoval ich výchovu a starostlivosť aj otec, ktorý má momentálne lepšie osobnostné predpoklady pre ich výchovu, v ktorej spojitosti poukazoval na početnosť „zmien bydliska práve matky maloletých“, čo však nezodpovedá zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 432 CSP.

24. Otec maloletých v dovolaní zákonným spôsobom nevymedzil právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci.

24.1. Námietky dovolateľa v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP sú formulované všeobecne bez náležitého odôvodnenia a uvedenia právneho posúdenia veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedenia, v čom spočíva nesprávnosť tohto posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolateľ v danom prípade vymedzil iba všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým došlo podľa jeho názoru v konaní pred odvolacím súdom, aj súdom prvej inštancie. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k vykonanému dokazovaniu/hodnoteniu dôkazov, či právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd.

24.2. V námietkach dovolateľa ide dokonca o otázky týkajúce sa skutkových okolností. Dovolateľ preto nesprávne právne posúdenie veci odôvodňuje aj spochybnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií. Dovolací súd zdôrazňuje, že v dovolaní nastolené otázky, ktoré majú skutkovú (nie právnu) povahu, nemôžu byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nemôžu viesť k založeniu prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

24.3. Pokiaľ dovolateľ poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 56/2017 z 19. januára 2017, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť, toto nenaplnia pojem ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu (R 83/2018).

24.4. Dovolateľ zároveň poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/53/2021 (R 2/2022) a jeho právnu vetu „Najdôležitejším hľadiskom pri rozhodovaní súdu o spôsobe realizácie styku rodiča s maloletým dieťaťom v prípade rodičov žijúcich v rôznych miestach bydliska musí byť najlepší záujem dieťaťa, pričom tento treba posudzovať s ohľadom na okolnosti každého prípadu individuálne a pri zachovaní spravodlivej rovnováhy medzi záujmami dieťaťa a rodičov.“ pričom argumentoval, že „Odvolací ani okresný súd dostatočným a presvedčivým spôsobom neuviedol, na základe čoho dospel k záveru o potrebe zásahov do zrušenia osobnej starostlivosti u maloletej Z. s jej otcom, žiaľ iba konštatoval záujmy maloletej vo vzťahu k jej sestre U.“ K čomu dovolací súd poznamenáva, že už zo samotnej právnej vety rozhodnutia je zrejmé, že každé jedno rozhodnutie o úprave styku k maloletým je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. a) CSP zo širších hľadísk je tiež to, aby sa vyriešením niektorej právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax odvolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je úprava styku k maloletým) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu.

24.5. Nad rámec vyššie uvedeného dovolací súd uvádza, že záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri posudzovaní, čo je najlepším záujmom maloletého dieťaťa, súd musí zohľadniť všetky relevantné skutočnosti a okolnosti tak, aby bolo zabezpečené morálne a materiálne blaho (dobro) dieťaťa a chránené jeho práva a oprávnené záujmy (porovnaj čl. 5 Zákona o rodine). Z uvedeného vyplýva, že pojem najlepší záujem dieťaťa je veľmi pružný a musí byť skúmaný individuálne, vždy v konkrétnej situácii, musí vychádzať zo zistených okolností a musí sa uskutočniť tak, aby sa v plnej miere rešpektovali ústavou a medzinárodnými dokumentmi zakotvené práva maloletého dieťaťa. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že z pohľadu posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa je každé dieťa jedinečné. Rozhodujúcimi kritériami, ktoré majú byť použité pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa, sú najmä osobný kontext, aktuálna situácia a

potreba dieťaťa.

24.6. S ohľadom na to, že pri jednotlivých rozhodnutiach je potrebné posúdiť najlepší záujem dieťaťa vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa, pokiaľ v prejednávanej veci súdy na základe zákonne a v náležitom rozsahu vykonaného dokazovania a vyhodnotení všetkých okolností veci dospeli k záveru, že striedavá osobná starostlivosť nie je v najlepšom záujme dotknutých maloletých, tento ich záver nemôže byť preskúmaný podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v rámci mimoriadneho opravného prostriedku, pretože dovolací súd nie je oprávnený preskúmať a prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu z hľadiska ich správnosti a úplnosti (§ 442 CSP). O uvedenom svedčí aj kontext, v akom dovolateľ namietal nesprávne posúdenie, keď v súvisiacich častiach dovolania rozporoval práve nepreukázanie, že striedavá osobná starostlivosť rodičov nie je v záujme maloletých, čím implicitne vytýkal nedostatok skutkových podkladov pre súdmi vyvodený právny záver. Správnosť posúdenia, podľa ktorého takto vymedzenú právnu otázku nemožno preskúmať prostredníctvom ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, potvrdzuje už vyššie naznačený záver odvolacieho súdu, v zmysle ktorého nižšie súdy postupom súladným so základnými princípmi civilného mimosporového konania náležite zistili skutočný stav veci (§ 35 CMP), pričom do odôvodnení napadnutých rozhodnutí dostatočne premietli svoje úvahy korešpondujúce s požiadavkou, aby najlepší záujem dieťaťa bol skutočne popredným hľadiskom pri rozhodovaní (k tomu pozri aj bod 12.1. tohto rozhodnutia).

25. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ poukázal na odôvodnenie bodu č. 14. rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom zdôrazňoval, že konštatovanie o negatívnom vplyve častých zmien prostredia, s ktorým sa stotožňuje aj dovolateľ, nebolo prenesené a správne aplikované do napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

25.1. Vychádzajúc z uvedeného, posudzujúc dovolanie otca maloletých v rozumnej miere podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a v snahe autenticky porozumieť jeho textu ako celku (viď nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) dospel dovolací súd k záveru, že sám dovolateľ k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP neformuloval zákonným spôsobom v rámci svojich námietok žiadnu právnu otázku a zároveň z argumentácie dovolateľa nie je možné žiadnu právnu otázku odvodiť, pretože dovolateľ podľa obsahu dovolania k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP namietal nedostatky odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, resp. jeho vnútornú rozpornosť, čo však nezodpovedá zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP a § 432 CSP, ale korešponduje vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (pozri bod. 18.2. tohto rozhodnutia).

26. Na základe uvedeného nemôže najvyšší súd pristúpiť k posúdeniu prípustnosti dovolania a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Je tak nepochybné, že v dovolaní absentuje zákonom požadovaná náležitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 CSP. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť, preto dovolací súd dovolanie otca v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

27. Dovolací súd tak uzavrel, že dovolanie otca maloletých ako celok zamietol (§ 448 CSP), pretože v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP je neprípustné a je tu dôvod na jeho odmietnutie (§ 447 písm. f) CSP).

28. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 3 CSP v spojení s § 52 CMP.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.